

Siem Roelofs IV

Tanks in de straat.

Najaar 1944. Onze stad is op 17 september 1944 bevrijd door de Amerikanen. De Ambachtsschool is inmiddels in beslag genomen door het Amerikaanse leger en dient als hoofdkwartier. Op het Hesselleplein stonden radiozenders opgesteld die streng werden bewaakt door soldaten. Buitenom mocht je je nog wel begeven om het plein . Geheel onverwacht, ik meen op een zondagmiddag een donderend motorgeraas. Wij naar buiten. En ja hoor, er rolde een complete colonne Shermantanks de straat binnen. En die stopte zowaar.

Bemodderde bemanningen sprongen via de geschutskoepel op de stoep. Ze werden natuurlijk door ons hartelijk ontvangen en naar binnen uitgenodigd. Maar eenmaal bij ons binnen gingen de soldaten niet zitten maar bleven staan. Ze waren te vuil vonden ze. Na enig gekoeterwaals ploften ze toch neer op onze stoelen. Een van die manschappen kan ik me goed herinneren. I am John Caire and I stay here. Daarmee had hij zijn onderkomen keurig geregeld. Hij bleek van Nederlandse afkomst te zijn en stamde uit Den Haag. Spoedig begon de grote schoonmaak. Alle spullen uit de tank werden keurig op de stoep opgestapeld inclus de munitie. Stapels granaten lagen netjes op rij. En wij speelden daar laconiek tussen door. Moet je in deze tijd mee aankomen.

Even onverwachts als de colonne gekomen was, verdween ze. Naar later bleek richting Bastonje. Het van Rundstet offensief was inmiddels begonnen. De afloop hiervan is bekend maar het lot van onze straatcolonne is in nevelen gehuld.

Geleenstraat

Boven; Geleenstraat. Haweco bazaar van ter Poel.

Boven; Aarveld

Boven; Geleenstraat, op de achtergrond het Canterhuis.

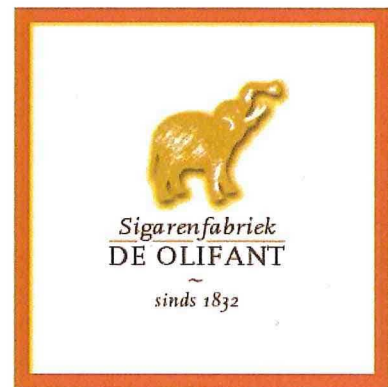
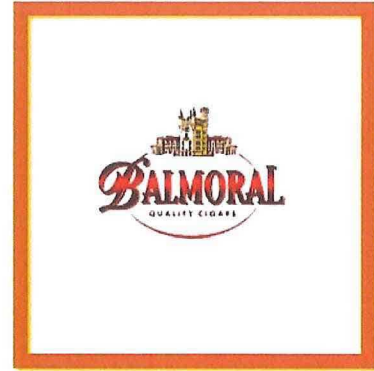
Siem Roelofs V

Bill Kaufmann en Howard Wilson.

Na de inbeslagneming van de Ambachtsschool door het Amerikaanse leger, kreeg mijn vader toch een pas van de Amerikaanse overheid om zijn school dagelijks te bezoeken, ter controle van de bezittingen van de Ambachtsschool. Op zekere dag kwam hij thuis met een Amerikaanse sergeant.

Hij heette Bill Kaufmann en was kok in de keuken van het hoofdkwartier. Hij was een gezellige Joodse man. Hij wist blijkbaar dat wij een Joodsonderduikttertje, Letty genaamd, in huis hadden en al gauw kreeg ook hij bij ons onderdak. Al spoedig stond er iedere morgen een soldaat aan de deur met vers gebakken "ham and ege". Als aanvulling van ons schamele voedselrantsoen in die dagen, wat wij hem op zijn vraag hiervan hadden verteld. Als hij geen dienst had, lag hij altijd bij ons over de vloer. Ook nam hij altijd sigaren mee voor opa Roelofs. Hij zei dan, klinkt nog steeds legendarisch, "Opa, do you want a big sigar"? En gaf hem dan een echte Savana sigaar. Mijn opa voelde zich dan verheerlijkt. Ook kwam ons regelmatig bezoeken een zekere Howard Wilson. Als hij kwam dook hij meteen achter de piano en speelde prachtige muziek. Hij was musicus en om zijn handen te ontzien mocht hij in het leger fungeren als chauffeur van de legeraalmoezenier. Nog klinkt in mijn muziekgeheugen een beroemd pianostuk van Johannes Brahms.

Aan beide Amerikaanse bevrijders bewaar ik de beste herinneringen.

Boven en Links; reclame voor het rookgenot.

Astrid Crijns Sommer Muzenlaan 126 6411 AH Heerlen

Februari 2012

Herinneringen aan Wereld Oorlog II en de bevrijding

Toen het Duitse leger op 10 mei 1940 Nederland binnen viel was ik bijna 12 jaar (geboren 1928) en woonde met mijn ouders en broer Paul in de Hamerstraat 25 te Heerlen.

Het werd een sombere tijd en niemand had het vermoeden dat de bezetting 5 jaar zou duren! Alles werd schaars! Er werden levensmiddelen bonnen uitgedeeld en punten voor textiel. Met mijn vriendin Mia reden we op de fiets naar een boerderij in Voerendaal om daar melk te halen, die wij in blauw geëmailleerde kannen aan het stuur hingen. Op weg naar Voerendaal via kasteel Terworm en verder langs de spoorlijn kwamen wij voorbij weilanden. Daar waren Duitsers in tenten gelegerd en in het voorbij fietsen werden wij weleens nagefloten. Wij waren enigszins bang en gingen er snel vandoor.

Mijn vader had boeren familie in Schinnen en daar mocht hij 1x per maand spek, eieren, bloem en boter komen halen, maar dan wel in ruil voor textiel punten. Dan was er feest, pannenkoeken werden gebakken en konden we nog eens heerlijk smullen!

De Joden moesten sterren dragen. In de Hamerstraat woonde een Joodsecht paar Horn. Meneer Horn schaamde zich voor deze ster en droeg altijd een regenjas over zijn arm om hem te verbergen. Zij zijn later gedeporteerd en wij hebben nooit meer iets van hen gehoord. Wij wisten toen nog niet wat dit betekende!

Als je 's-avonds met je ouders naar vrienden in de stad liep leek Heerlen wel een spookstad. Alle ramen moesten verduisterd worden, geen lichtstraal mocht naar buiten. Van textielpunten werden beddenlakens gekocht geïmpregneerd en dan tot regenjassen verwerkt. Schoenen in de etalage hadden allemaal dezelfde kleur en waren veel te smal.

Naar school, alleen voor meisjes in de Klompstraat, lagere en Mulo, ging ik steeds te voet via Lindeplein, Heilig Hartplein,

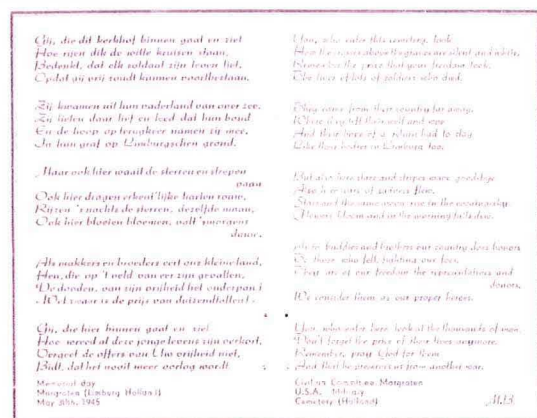
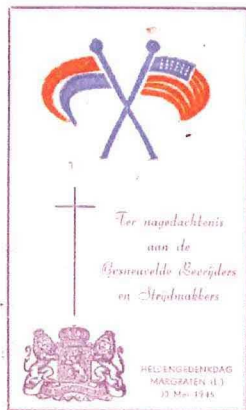
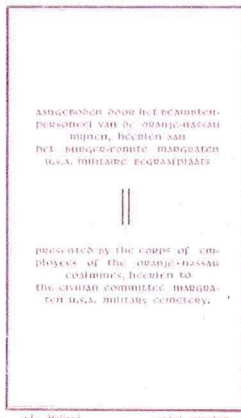
Terworm

Vader en moeder Sommer

Zoon Sommer (rechts) met zijn Joodse vriend Horn (regenmantel verdekt de Joodse Ster).

Markt enz. Het voordeel is geweest dat ik als 80-plusser nog met de IVN wandelingen mee kan.

Ook de Hamerstraat werd op een gegeven moment van brandbommen voorzien, gelukkig lagen er zandzakken voor het keldergat. Aken werd door vliegtuigen vanuit Engeland aangevlogen en enkele dropten hun bommen te vroeg zodat ze bij ons terecht kwamen.

Later op de avond hoorden wij dat Aken in lichterlaaie stond en inderdaad konden we via ons platdak de vuurzee goed zien. Op het kerkplein is ook een bom gevallen. Mevrouw Keulartz van de slager daar heeft toen een oog verloren. Ik was op dat ogenblik bij mijn vriendin Mia in de Oranje Nassastraat hoek Dautzenbergstraat op bezoek. Opeens luchtalarm en wij allen de kelder in. De grond schudde en alles trilde, wij ook. Ik kon dus niet naar huis en bleef logeren. De volgende morgen, op weg naar huis, zag ik van Schunck Glaspaleis alleen nog maar het paleis, want rondom het gebouw lag alles vol glas

Nadat de Duitsers Nederland, België en Frankrijk bezet hadden klonk via de radio (die wij later moesten inleveren) het lied "wir fahren gegen England".

Het Engelse leger had een vloot met torpedobootjagers opgebouwd en lag in het Kanaal Noord-en Oostzee op de loer naar Duitse onderzeeërs die zij wilden torpederen. Als eerste werd een Engelse onderzeeboot met 2.200 jonge mariniers aan boord getorpedeerd. Geen overlevenden. Nu kwam de revanche. De kapitale onderzeeër "De Bismarck" die nooit zou kunnen vergaan werd na vele omwegen ook getorpedeerd. Met meer dan 2.000 jongen soldaten aan boord ging ze ten onder. Laatst heb ik nog de film op TV gezien over de ondergang daarvan, het waren indrukwekkende, afschuwelijke beelden. Drie overlevenden, oude Duitsers die gered waren, voerden het woord.

De bevrijding

Toen zagen wij opeens de Amerikanen met tanks de Welterlaan opkomen, langs de Hamerstraat richting Benzenraderweg. Iedereen vertelde het door en liep de straat op, wij als kinderen ook. Dat had ons het leven kunnen kosten, want plotseling werd er vanuit de Kweekschool op het Bekkerveld geschoten door enkele terugtrekkende Duitse soldaten. De scherven vlogen ons om de oren en we zijn een huis ingevlucht. Onze ouders kwaad toen zij dit hoorden, maar al ben je op de 13^e geboren, heb ik toch geluk gehad.

Heerlen werd Rest-Center. Als de soldaten van het front kwamen konden ze in Heerlen even uitrusten, op adem komen. In de voormalige Hema konden ze donuts eten, naar

Boven; Schunck na 1 januari 1945, bom inslag in de St. Pancratiuskerk.

de kapper gaan en bij Verheugen ijs eten samen met een glas cola. Ook werd er gedanst in het Glaspaleis, maar daar was ik te jong voor. Lunchroom Verheugen, oftewel "The Sugar Bowl". Vele Heerlenaren waren ook gastvrij voor onze bevrijders. Zij werden vaker bij families uitgenodigd, zo ook bij ons thuis. Mijn broer, die 3 jaar ouder was, sprak behoorlijk Engels en bracht soldaten mee.

Die vleiden zich dan op

de chaise longue een pijp rokend gevuld met clean tabak en zeiden: "It feels like home". Mijn moeder hield natuurlijk toezicht.

De Heerlense straten werden overspoeld met tanks die ineens vertrokken, het Ardennen offensief was begonnen.

In de Ambachtsschool was een gaarkeuken. Via de Smedenstraat liep je naar de ingang van de speelplaats om daar met een pannetje, na het ontbijt van de soldaten, de restanten af te halen. En wat schetst onze verbazing: vers gebakken zalm en 'white bread', het was dus weer smullen.

Ook werd de Sacramentsprocessie in eren hersteld. Op een zondag trok de stoet door Heerlen en in de Stationsstraat stonden we te kijken. Een groepje dames in lange witte gewaden kwam voorbij, sommige met vleugels als engel en een grote groene palmtak in de hand. De Amerikanen hadden zoiets nog nooit gezien en vroegen wat dit voorstelde. Ik zei dat dit een maagdenkoor ('virgins') was waarop ze vroegen of ik dit wel zeker wist. Daar kon ik natuurlijk geen antwoord op geven.

Contact met een Amerikaan hebben wij nog gehad toen hij richting Donau was en ons schreef dat de Donau niet zo blauw was als het lied, maar een 'poor shade of brown' was.

Veel soldaten sneuvelden en toen werd het enorm grote oorlogskerkhof geopend in Margraten. Op school adopteerde bijna iedereen een graf en op open vrachtwagens werden we met een zelf gemaakt bloemstuk in de vorm van een V van Victory richting Margraten gereden.

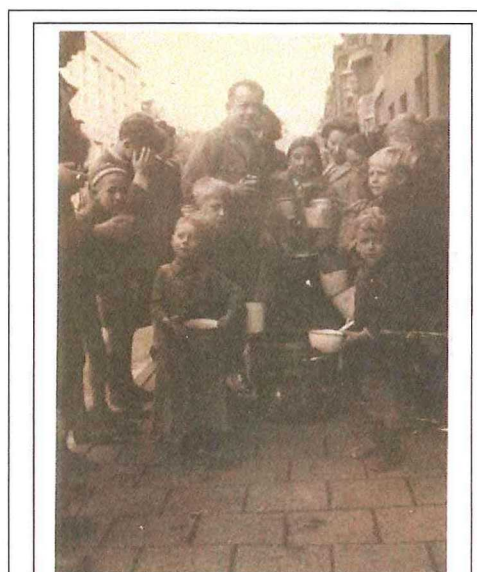
Toen prins Bernhard en Eisenhower een ceremonie in Margraten bijwoonden heb ik foto's gemaakt, ik stond heel dichtbij.

Via Spoorloos, die toentertijd informatie gaf over oorlogsverleden, hebben wij het adres van 'onze Amerikaan' ontvangen, maar hij was in 1996 overleden. Gevonden maar overleden, stond in het bericht. Zijn echtgenote vertelde dat hij in 1946 heelhuids was teruggekeerd, maar bijna nooit over zijn oorlogsverleden gesproken heeft. Hij was een vrolijk persoon die graag square- en ballroom danste.

Nawoord:

Na het einde van de oorlog heeft mijn vader mij naar familie in Brussel gebracht om aan te sterken. Ik kwam onherkenbaar terug, in de Patisserie van mijn oom had ik veel gebakjes gegeten!

Astrid Crijns-Sommer

*Eten uitdelen in de Smedestraat.
Kinderen werden vaak weggeduwd door
ouderen.*